

Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
TAMARA ČAPETA
esitatud 22. juunil 2023¹

Kohtuasi C-281/22

G. K.,
B.O.D. GmbH,
S. L.

menetluses osales:

Österreichischer Delegierter Europäischer Staatsanwalt

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Oberlandesgericht Wien (liidumaa kõrgeim kohus Viinis, Austria))

Eelotsusetaotlus – Õiguslane koostöö kriminaalasjades – Euroopa Prokuratuur – Määrus (EL) 2017/1939 – Piiriülesed uurimised – Abistavale delegaatprokurörile delegeeritud uurimismeetmed – Kohtu eelnev luba – Tõhus kohtulik kontroll – Vastastikuse tunnustamise põhimõte – Põhiõigused

1. Euroopa Prokuratuur, kellel on Euroopa Liidu finantshuvisid mõjutavate kuritegude uurimise ja nendega seoses süüdistuste esitamise pädevus, alustas tegevust 1. juunil 2021. Käesolevas kohtuasjas palutakse Euroopa Kohtul esimest korda tõlgendada õigusakti, millega see organ asutati ja kehtestati selle toimimise eeskirjad, nimelt Euroopa Prokuratuuri määrust.²
2. Euroopa Liidu finantshuve mõjutavates kuritegudes on sageli kaasosalisi mitmest liikmesriigist. Seetõttu peab Euroopa Prokuratuur oma ülesande täitmiseks olema suuteline läbi viima piiriüleseid uurimisi. Sellistes uurimistes osalevad asja menetlev Euroopa delegaatprokurör,³ kes viib uurimise läbi ühes liikmesriigis, ja abistav Euroopa delegaatprokurör,⁴ kellele tehakse ülesandeks uurimismeetme rakendamine mõnes teises liikmesriigis. Käesolevas kohtuasjas peab Euroopa Kohus täpsustama mõningaid Euroopa Prokuratuuri määruse aspekte, mis puudutavad selliseid piiriüleseid uurimisi.
3. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu kolme küsimust saab analüüsida koos. Sisuliselt soovib see kohus teada, millis(t)e liikmesriigi/liikmesriikide kohtu(te) ülesanne on anda kohtu luba uurimismeetme rakendamiseks muus liikmesriigis kui see, kus leiab aset Euroopa Prokuratuuri

¹ Algkeel: inglise.

² Nõukogu 12. oktoobri 2017. aasta määrus (EL) 2017/1939, millega rakendatakse tõhustatud koostööd Euroopa Prokuratuuri asutamisel (ELT 2017, L 283, lk 1) (edaspidi „Euroopa Prokuratuuri määrus“).

³ Vt Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 2 punkt 5.

⁴ Vt Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 2 punkt 6.

ametlik uurimine. Juhul, kui loa peab andma abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi kohus, siis kui ulatuslik peaks olema kohtulik kontroll ja kas selles protsessis mängib mingit rolli mõne muu liikmesriigi kohtu antud eelnev luba?

4. See ei ole sugugi lihtne küsimus. Praeguse kohtuasja menetlusosalised pakuvad välja Euroopa Prokuratuuri määruse artiklite 31 ja 32 kaks teineteist välistavat tõlgendust. Nagu näitan, tuginevad need vastukäivad lahendused tavapärastele Euroopa Kohtu kasutatavatele tõlgendusmeetoditele: Euroopa Prokuratuuri määruse teksti, konteksti, eesmärkide ja seadusandliku tekkeloo kaudu tõlgendamine⁵. Ükski nimetatud tõlgendustehnika ei õigusta kumbagi väljapakutud lahendust täielikult. Siiski peab Euroopa Kohus ühe tõlgenduse välja valima.

I. Faktilised asjaolud, asjakohased õigusnormid ja eelotsuse küsimused

5. Euroopa Prokuratuur viib oma Saksamaa Liitvabariigis (Münchenis) tegutseva Euroopa delegaatprokuröri vahendusel läbi eeluurimist G. K., S. L-i ja B.O.D. GmbH (edaspidi „süüdistatavad“) suhtes. Neid kahtlustatakse võltsitud deklaratsioonide esitamises eesmärgiga hoida (Ameerika Ühendriikide päritoluga) biodiisli Euroopa Liitu importimisel kõrvale tollieeskirjadest, millega tekitati saamata jäävat tulu ligikaudu 1 295 000 euro suuruses summas. Väidetav kahju kujutab endast Euroopa Liidu finantshuvi ja kuulub seega Euroopa Prokuratuuri pädevusse.⁶

6. Ehkki peamine uurimine toimub Saksamaal, pidas Euroopa Prokuratuur vajalikuks koguda tõendeid teistest liikmesriikidest. Seega peeti vajalikuks korraldada piiriülene uurimine teistes liikmesriikides, sealhulgas Austrias. Konkreetsemalt määras asja menetlev Euroopa delegaatprokurör süüdistatavate Austrias asuva vara läbiotsimise ja arestimise.

7. Austria õiguse kohaselt nõuab selline uurimismeede kohtu eelnevat luba. Seega taotles ja sai abistav Euroopa delegaatprokurör kohtumäärused süüdistatavate elu- ja äriruumide läbiotsimiseks, et arestida potentsiaalselt süüstavaid dokumente ja riistvara.

8. Nagu selgitati kohtuistungil, ei taotletud Saksamaa kohtutelt läbiotsimis- ja arestimismeetmete eelnevat kohtulikku kontrolli ja sellist kontrolli ei tehtud, olgugi et võrreldavas riigisiseses olukorras oleks see olnud vajalik. See tuleneb sellest, kuidas on Saksamaa rakendanud Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 31 lõiget 3. Selle rakenduse kohaselt ei pea kohtu luba andma piiriülestele uurimistele, kui uurimismeede on plaanis läbi viia liikmesriigis, mille õiguse kohaselt on samuti vajalik kohtu eelnev luba.⁷ Sellisel juhul on selle uurimismeetme heakskiitmise pädevus teise liikmesriigi kohtul. Seetõttu ei taotlenud asja menetlev Euroopa delegaatprokurör kohtu luba Saksamaal.

⁵ Vt nt hiljutised selgitused Euroopa Kohtu kasutatava tõlgendusmeetodi kohta: „[...] Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt ei tule liidu õiguse sätte tõlgendamisel arvestada mitte ainult selle sõnastust, vaid ka konteksti ning selle õigusaktiga taotletavaid eesmärgi, mille osa säte on [...]“. Vt nt 2. veebruari 2023. aasta kohtuotsus Towarzystwo Ubezpieczeń Z (eksitavad kindlustuse tüüplepingud) (C-208/21, EU:C:2023:64, punkt 76 ja seal viidatud kohtupraktika). Vt ka 13. oktoobri 2022. aasta kohtuotsus Perfumesco.pl (C-355/21, EU:C:2022:791, punkt 39). „Ka liidu õigusnormi tekkelugu võib anda asjakohast teavet selle normi tõlgendamiseks [...]“.

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/1371, mis käsitleb võitlust liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu kriminaalõiguse abil (ELT 2017, L 198, lk 29) (edaspidi „finantshuve kaitse direktiiv“), näeb ette Euroopa Liidu huve kahjustavate finantskuritegude elementide teatava ühtlustamise.

⁷ 10. juuli 2020. aasta seadus EL määruse rakendamise kohta seoses Euroopa Prokuratuuri asutamisega (Gesetz zur Ausführung der EU-Verordnung zur Errichtung der Europäischen Staatsanwaltschaft) (BGBl. I, lk 1648), § 3 lõige 2.

9. 1. detsembril 2021 esitasid süüdistatavad eelotsusetaotluse esitanud kohtule ehk Oberlandesgericht Wienile (liidumaa kõrgeim kohus Viinis, Austria) kaebused Austria nelja kohtu heaks kiidetud läbiotsimismääruste peale. Nad leiavad, et loa saanud läbiotsimis- ja arestimismeetmed ei olnud vajalikud ega proportsionaalsed.

10. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu selgituse kohaselt väitis Austria abistav Euroopa delegaatprokurör põhikohtuasjas, et Euroopa Prokuratuuri määrus lõi piiriüleste uurimismeetmete jaoks uut liiki õigusliku raamistiku, mille kohaselt tuleb nende põhjendatust kontrollida üksnes asja menetleva Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigis. Abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi kohus ei saa hinnata uurimismeetme sisulist õiguspärasust. Ta võib kontrollida üksnes seda, kas meede vastab selle teoks tegemise vormilistele ja menetluslikele nõuetele. Seega leidis abistav Euroopa delegaatprokurör, et kaebus tuleb jätta rahuldamata.

11. Seetõttu seisab eelotsusetaotluse esitanud kohus silmitsi küsimusega, kas abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi kohtutel on õigus teha täielik kohtulik kontroll, nii nagu nad teeksid puhtalt riigisisises olukorras, või peab nende kontroll piirduma piiriüleste Euroopa Prokuratuuri uurimiste puhul üksnes selliste uurimismeetmete rakendamise menetluslike küsimustega. Ta leiab, et vastus sellele küsimusele oleneb Euroopa Prokuratuuri määruse artiklite 31 ja 32 tõlgendusest.

12. Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 31 „Piiriülesed uurimised“ lõigetes 1–3 on sätestatud:

„1. Euroopa delegaatprokurörid teevad üksteist abistades ja omavahel konsulteerides piiriülestes kriminaalasjades tihedat koostööd. Kui meede on vaja võtta muus liikmesriigis kui asja menetleva Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigis, teeb viimati nimetatud liikmesriigi Euroopa delegaatprokurör otsuse vajaliku meetme vastuvõtmise kohta ning määrab meetme sellele Euroopa delegaatprokurörile, kes asub liikmesriigis, kus meede tuleb võtta.

2. Asja menetlev Euroopa delegaatprokurör võib määrata kõiki talle kooskõlas artikliga 30 kättesaadavaid meetmeid. Selliste meetmete põhjendamine ja vastuvõtmine on reguleeritud asja menetleva Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi õigusega. Kui asja menetlev Euroopa delegaatprokurör määrab uurimismeetme ühele või mitmele teise liikmesriigi Euroopa delegaatprokurörile, teavitab ta sellest samal ajal oma järelevalvet teostavat Euroopa prokuröri.

3. Kui abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi õiguse kohaselt on meetme võtmiseks vaja kohtu luba, hangib abistav Euroopa delegaatprokurör sellise loa kooskõlas selle liikmesriigi õigusega.

Kui kohus keeldub määratud meetme võtmiseks luba andmast, võtab asja menetlev Euroopa delegaatprokurör meetme määramise tagasi.

Siiski, kui abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi õiguse kohaselt ei ole selline kohtu luba vajalik, kuid see on nõutav asja menetleva Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi õigusega, hangib loa viimati nimetatud Euroopa delegaatprokurör ja esitab selle koos meetme määramisega.“

13. Euroopa Prokuratuuri määruse artiklis 32 „Määratud meetmete jõustamine“ on sätestatud:

„Määratud meetmeid viiakse ellu kooskõlas käesoleva määrusega ja abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi õigusega. Järgitakse asja menetleva Euroopa delegaatprokuröri poolt sõnaselgelt esitatud formaalsusi ja menetlusi, välja arvatud juhul, kui sellised formaalsused

ja menetlused on vastuolus abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi õiguse aluspõhimõtetega.“

14. Neil asjaoludel otsustas eelotsusetaotluse esitanud kohus Oberlandesgericht Wien (liidumaa kõrgeim kohus Viinis) menetluse peatada ning esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

- „1. Kas liidu õigust, eelkõige [Euroopa Prokuratuuri määruse] artikli 31 lõike 3 esimest lõiku ja artiklit 32, tuleb tõlgendada nii, et olukorras, kus piiriüleste uurimiste korral on meetme võtmiseks abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigis vaja kohtu luba, tuleb hinnata kõiki materiaaõiguslikke aspekte, nagu kriminaalkorras karistatavus, kahtlustus kuriteo toimepanekus, vajalikkus ja proportsionaalsus?
2. Kas hindamisel tuleb arvesse võtta, kas meetme võtmise lubatavust on hinnanud juba asja menetleva Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi kohus selle liikmesriigi õiguse alusel?
3. Juhul kui esimesele küsimusele vastatakse eitavalt ja/või teisele küsimusele jaatavalt, siis millises ulatuses peab toimuma kohtulik kontroll abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigis?“

15. Kirjalikud seisukohad esitasid põhikohtuasja pooled, Austria, Saksamaa, Prantsusmaa, Madalmaade ja Rumeenia valitsus, Euroopa Prokuratuur ning Euroopa Komisjon. 27. veebruaril 2023 toimus kohtuistung, kus kõik nimetatud menetlusosalised, välja arvatud Prantsusmaa, esitasid oma suulised seisukohad.

II. Analüüs

16. Annan Euroopa Kohtule seoses eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimustele vastamisega nõu järgmiselt. Esiteks kirjeldan põgusalt Euroopa Prokuratuuri ja selle asutamise tagamaid, mis (väidetavalt) mõjutasid Euroopa Prokuratuuri määruse lõppteksti koostamisel tehtud valikuid (A). Järgmiseks kirjeldan kahte tõlgendusvarianti, mille pakkusid Euroopa Kohtule välja põhikohtuasjas menetlusosalised, ja esitan nende väited (B). Viimases jaotises teen Euroopa Kohtule ettepaneku valida üks tõlgendusvariant, võttes arvesse kummagi variandi eelseid ja puudusi. See sisaldab ka ülevaadet põhiõiguste kaitsest Euroopa Prokuratuuri töös (C).

A. Euroopa Prokuratuuri ja piiriüleseid uurimisi puudutavate õigusnormide tekkeloo lühitutvustus

17. Euroopa Prokuratuuri asutamine on tõeliselt uudne ja tähtis verstepost Euroopa lõimimise protsessis. See on ühtne ja – hoolimata detsentraliseeritud ülesehitusest⁸ – jagamatu Euroopa Liidu organ,⁹ kellele on antud Euroopa Liidu finantshuvisid mõjutavate kuritegude uurimise ja nendega seoses süüdistuste esitamise pädevus.¹⁰

⁸ Euroopa Prokuratuur tegutseb Euroopa prokuröride võrgustiku kaudu liidu tasandil (Luksemburgis) ja seda juhib Euroopa peaprokurör. Euroopa Prokuratuur koosneb Euroopa prokuröridest, alalistest kodadest (mis jälgivad ja suunavad uurimisi ning tagavad Euroopa Prokuratuuri tegevuse koordineerimise) ning Euroopa Prokuratuuri kolleegiumist (mis koosneb ühest Euroopa prokurörist iga liikmesriigi kohta). Detsentraliseeritud tasemel on Euroopa delegaatprokurörid igast osalevast liikmesriigist.

⁹ Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 8 lõige 1.

¹⁰ Vt ELTL artikli 86 lõige 2 ja Euroopa Prokuratuuri määruse artikkel 4.

18. Euroopa Prokuratuur on asutatud ELTL artikli 86 alusel, mis kehtestati Lissaboni lepinguga. Finantshuvide kaitse direktiivis on sätestatud teod, mida võib tõlgendada Euroopa Liidu finantshuvisid kahjustavana ja mis kuuluvad Euroopa Prokuratuuri pädevusse. Samas on nende tegude kuritegudeks liigitamise ja selliste kuritegude koosseisu tunnuste liikmesriigi õiguses määratlemise kohustus liikmesriikidel endil.

19. Peale selle reguleerib Euroopa Prokuratuuri määrus Euroopa Prokuratuuri toiminguid üksnes osaliselt. Kõigis olukordades, kus liidu eeskirjad puuduvad, määratakse selle määrusega kindlaks üksnes see, millise liikmesriigi eeskirju kohaldada.¹¹

20. Seetõttu on Euroopa Prokuratuur tõepoolest ühtne ja jagamatu organ, kuid tegutseb ilma ühtse karistusõiguse ja kriminaalmenetlusõigusega. Need aspektid olenevad suuresti liikmesriikide õigusest, mis võivad kasutusele võetud lahenduste poolest erineda. Euroopa Prokuratuuri määruse tõlgendamisel on olulisel kohal nii Euroopa Prokuratuuri ühtne olemus ühelt poolt kui ka tema sõltuvus liikmesriikide õigusest teiselt poolt.

21. Euroopa Prokuratuuri asutamise teekond polnud ei lihtne ega kiire. Pärast aastatepikkusi ettevalmistustöid¹² ning esialgset ettepanekut, mis esitati juba 2013. aastal¹³ ja mille puhul ühehääle nõusolekuni ei jõutud, asutati Euroopa Prokuratuur lõpuks tõhustatud koostöö mehhanismina ELL artikli 20 lõike 2 ja ELTL artikli 329 lõike 1 alusel. Siiski ei olnud uus projekt vastuvõetav igale liikmesriigile ja seetõttu ei osale selles kõik liikmesriigid.¹⁴

22. Euroopa Prokuratuuri määruse vastuvõtmisele eelnevad läbirääkimised olid eriti keerulised piiriüleste uurimismeetmete küsimuses.¹⁵

23. 2013. aasta ettepaneku artiklis 26 oli loetletud 21 uurimismeedet. Neist kümne puhul, sealhulgas ruumide läbiotsimise puhul, mis on kõne all käesolevas kohtuasjas, oli nõutav selle liikmesriigi pädeva õigusasutuse luba, kus uurimismeedet plaaniti võtta.¹⁶

24. Vastuseks sellele ettepanekule esitasid 14 liikmesriigi parlamendid komisjonile põhjendatud arvamused, mis käivitasid protokoll nr 2¹⁷ artikli 7 lõike 2 alusel subsidiaarsuse põhimõtte järgimise kontrolli mehhanismi. Oma põhjendatud arvamustes väljendas osa liikmesriikide

¹¹ Vt Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 5 lõige 3.

¹² Vt eelkõige Corpus Juris 2000, Roheline raamat ühenduse finantshuvide kaitse alaste karistussätete ja Euroopa Prokuratuuri loomise kohta, KOM(2001) 715 (lõplik) (edaspidi „Firenze ettepanek“). See Corpus Juris oli järg Corpus Juris 1997-le („Euroopa Liidu finantshuvide kaitsmiseks kehtestatud karistuste *corpus iuris*“, Ed. Economica, Pariis, 1997), mille koostas Euroopa kriminaalõiguse ühenduste presidentide Itaalias Urbino ülikoolis 1995. aastal toimunud kohtumisel määratud eksperdirühm. Peamine Corpus Jurises esitatud ettepanek oli luua ühtne õigusala, mis reguleeriks nii karistusõigust kui ka kriminaalmenetlusõigust, ja viimase puhul tehti muu hulgas ettepanek luua Euroopa Prokuratuur. Lisateavet leiab veebisaidilt <https://www.eppo.europa.eu/et/taust>.

¹³ Ettepanek: nõukogu määrus Euroopa Prokuratuuri asutamise kohta, COM(2013) 534 (final) (edaspidi „2013. aasta ettepanek“).

¹⁴ Mitteamalised liikmesriigid on Ungari, Poola ja Rootsi. Taani ja Iirimaa on otsustanud loobuda vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevast alast.

¹⁵ Herrnfeld, H. H., „Article 31“, teoses Herrnfeld, H. H., Brodowski, D., ja Burchard, C. (eds), *European Public Prosecutor's Office. Article-by-Article Commentary*, Bloomsbury Publishing, 2020, lk 300.

¹⁶ Vt sellega seoses 2013. aasta ettepaneku artikli 26 lõiked 4 ja 5: „4. Liikmesriigid tagavad, et lõike 1 punktides a–j osutatud uurimismeetmete rakendamiseks tuleb saada selle liikmesriigi pädeva õigusasutuse luba, kus asjaomast meetet tuleb rakendada“, ja „5. Lõike 1 punktides k–u osutatud uurimismeetmete rakendamiseks tuleb saada kohtu luba juhul, kui seda nõutakse selle liikmesriigi õigusega, kus asjaomast uurimismeetmet tuleb rakendada“.

¹⁷ Protokoll nr 2 subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtte kohaldamise kohta (ELT 2008, C 115, lk 206).

parlamente muret selle üle, et uurimismeetmete loetlemine langetaks menetlusstandardeid ja kuna mõne liikmesriigi õiguses puuduvad mõningad uurimismeetmed, ei oleks põhiõiguste kaitse vajalik tase tagatud.¹⁸

25. Lõppkokkuvõttes lükati see ettepanek tagasi¹⁹ ja esitati mitu vastuettepanekut. Praeguses menetluses pakub iseäranis suurt huvi Austria ja Saksamaa delegatsiooni ühiselt esitatud ettepanek.²⁰

26. Saksamaa delegatsioon esitas järgmised kirjalikud märkused:²¹ „Artikli 26a praegune kontseptsioon ei ole veenev ja vajab heakskiidu saamiseks täiendavat muutmist. Vajame toimivat ja tõhusat süsteemi, mis töötaks vähemalt sama hästi nagu piiriülene koostöö vastastikuse õigusabi ja vastastikuse tunnustamise menetluste alusel. Usume, nagu juba varem selgitatud, et meil tuleks luua süsteem, mis lähtub vastastikuse tunnustamise mõistest (Euroopa uurimismäärus) ja kohandab seda, kui see on „ühtse organi“ mõtte aspektist vajalik“.

27. Seega peegeldas Austria ja Saksamaa ühine ettepanek Euroopa uurimismääruse direktiivis sisalduvaid vastastikuse tunnustamise lahendusi:²² „Kui meede on vaja võtta muus liikmesriigis kui asja menetleva Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigis, teeb viimane vajaliku meetme võtmise kohta määruse kooskõlas asja menetleva Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi õigusega ning taotleb sellele vajaduse korral kohtu luba või taotleb kohtult selle meetme võtmise kohta määruse tegemist“.²³

28. Ka see ühine ettepanek ei jõudnud Euroopa Prokuratuuri määruse lõppteksti.

29. Õigusloomeprotsessi käigus valitud tulemus, mis kajastub praegu Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 31 lõikes 3, tekitab just need probleemid, mille eest Saksamaa delegatsioon varasemate ettepanekute puhul hoiatas.²⁴ Selles ei ole selgelt täpsustatud, millise liikmesriigi õigus otsustab, kas meetme võtmiseks on vaja eelnevat kohtu luba, ega seda, milline kohus vastutab sellise loa andmise eest. Käesolev kohtuasi on seega täiuslik näide sellistest probleemidest.

¹⁸ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule ja riikide parlamentidele Euroopa Prokuratuuri asutamist käsitleva nõukogu määruse ettepaneku läbivaatamise kohta seoses subsidiaarsuse põhimõttega vastavalt protokollile 2, COM(2013) 0851 (final), lk 9.

¹⁹ Herrfeld, 15. joonealune märkus, lk 291.

²⁰ Ettepanek: nõukogu määrus Euroopa Prokuratuuri asutamise kohta – Austria ja Saksamaa delegatsiooni kirjalikud märkused, institutsioonidevaheline dokument 2013/0255 (APP), DS 1237/15, 21. aprill 2015.

²¹ Ettepanek: nõukogu määrus Euroopa Prokuratuuri asutamise kohta – Saksamaa delegatsiooni kirjalikud märkused, institutsioonidevaheline dokument 2013/0255 (APP), DS 1234/15, 21. aprill 2015.

²² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. aprilli 2014. aasta direktiiv 2014/41/EL, mis käsitleb Euroopa uurimismäärust kriminaalasjades (ELT 2014, L 130, lk 1) (edaspidi „Euroopa uurimismääruse direktiiv“).

²³ Samuti oli Austria ja Saksamaa kirjalikes märkustes järgmine ettepanek: „Kui abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi õiguse kohaselt on meetme tunnustamiseks vajalik kohtu luba või kohtumäärus, esitab ta määruse ja vajaduse korral sellele lisatud kohtu loa tunnustamiseks oma liikmesriigi pädevale kohtuasutusele“.

²⁴ Saksamaa kirjalikes märkustes oli lisatud: „Toome välja vaid mõned peamised probleemid: artikli 26a tekstist peab selgelt nähtuma, kes teeb otsuse määrata meede või taotleda meetme kohta määruse tegemist ja millist õigust selliste meetme määramisel või taotlemisel kohaldatakse. Tundub, et praeguses tekstis jääb see küsimus lahtiseks või annab lausa asja menetlevale Euroopa delegaatprokurörile valikuvõimaluse: lõikes 1 olev sõna „määrab“ ei täpsusta, kes teeb otsuse meetme võtmiseks määrus teha“. Ettepanek: nõukogu määrus Euroopa Prokuratuuri asutamise kohta – Saksamaa delegatsiooni kirjalikud märkused, institutsioonidevaheline dokument 2013/0255 (APP), DS 1234/15, 21. aprill 2015. Vt ka Euroopa Prokuratuuri kolleegiumi suunised määruse (EL) 2017/1939 artikli 31 kohaldamise kohta, kolleegiumi otsus 006/2022, lk 4, punkt 8 („Peale selle ei käsitle artikli 31 lõige 3 sõnaselgelt selliseid olukordi, kus kohtu luba on vajalik nii asja menetleva Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi õiguse kui ka abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi õiguse alusel“).

30. Siiski oli üks probleem, mille tõstasid seadusandliku menetluse käigus kõik delegatsioonid: arvestades, et Euroopa Prokuratuur on olemuselt ühtne organ, peab Euroopa Prokuratuuri määrus olema lihtsam kui need sätted, mida sisaldab Euroopa uurimismääruse direktiiv, mis oli vastuvõtmise ajal samuti uus koostöövahend kriminaalasjades.²⁵

B. Võimalikud tõlgendusvariandid

31. Euroopa Prokuratuuri määruses ei käsitleta kohtu eelneva loa vajadust piiriüleste uurimismeetmete puhul, vaid jäetakse see küsimus liikmesriikide karistusõiguse otsustada. Iseäranis problemaatiline on olukord siis, kui kohtu eelnev luba on vajalik nii asja menetleva Euroopa delegaatprokuröri kui ka abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi õiguse alusel. Euroopa Prokuratuuri määruse põhjenduses 72 on selgitatud, et selles õigusaktis tuleks selgelt märkida, millises liikmesriigis tuleks luba saada, kuid igal juhul peaks olema ainult üks luba. Kas see kohustus on Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 31 lõikes 3 väljendatud, kui jah, siis kuidas?

32. Kohtuasja menetlusosalised pakkusid sellele sättele välja kaks vastandlikku tõlgendusvõimalust.

33. Enne, kui kirjeldan ja analüüsin nende seisukohti, kordan seisukohta, mida olen juba varem mujal väljendanud.²⁶ Minu arvates ei ole grammatilist tõlgendamist kui sellist üldse olemas, kuna sõnad on alati paigutatud mingisse konteksti. Loomulikult on õigusnormides olevad sõnad kohtunikele olulised, sest õigusnorme väljendatakse enamasti sõnadega. Kohtunike jaoks kujutavad need endast nii suuniseid kui ka piiranguid.²⁷ Siiski oleneb nende tähendus, sealhulgas ka õigusaktides, sellest kontekstist, milles neid kasutatakse. Seetõttu on grammatilise ja süstemaatilise tõlgendamise eristamine raske, kui mitte lausa võimatu.

34. Süstemaatilist tõlgendamist on Euroopa Kohus mõtestanud mitmel eri moel. Kõige sagedamini viitab Euroopa Kohus tõlgendamist nõudvat sätet ümbritsevatele sätetele või kogu dokumendile tervikuna.²⁸ Sellest olenemata on Euroopa Kohus pidanud esmase²⁹ ja teisese liidu õiguse³⁰ tõlgendamisel konteksti puhul asjakohaseks ka seadusandlikku tekkelugu. Viimaks võetakse õigusnormide mõistmisel mõnikord asjakohasena arvesse ka sotsiaalset tegelikkust.³¹ Konkreetse õigusnormi sõnastuse mõistmist mõjutab asjakohase konteksti valik ja selle tõlgendamine. See on põhikohtuasja menetlusosaliste väidetest selgelt näha.

²⁵ Vt ettepanek: nõukogu määrus Euroopa Prokuratuuri asutamise kohta – muud küsimused. Nõukogu eesistujariik 12344/16, 20. september 2016, lk 5.

²⁶ Kohtujurist Čapeta ettepanek kohtuasjas Rigall Arteria Management (C-64/21, EU:C:2022:453, punkt 43).

²⁷ Isegi kõige tülilingelisemad kriitilised õigusteadlased mõnavad, et õigusnormid, nii nagu need on koostatud, seavad kohtulikule tõlgendamisele piiranguid. Vt nt Kennedy, D., *A Critique of Adjudication (fin de siècle)*, Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, 1997, lk 13.

²⁸ Vt nt 28. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus komisjon vs. Itaalia (hilinenud maksmise vastu võitlemise direktiiv) (C-122/18, EU:C:2020:41, punkt 43) (kus ühte artiklit tõlgendatakse sellele järgneva kontekstis), 8. detsembri 2020. aasta kohtuotsus Staatsanwaltschaft Wien (võltsitud maksekorraldused) (C-584/19, EU:C:2020:1002, punktid 56–69) (sätte tõlgendamine direktiivi esimeste artiklite ja põhjenduste kontekstis) ja 24. veebruari 2022. aasta kohtuotsus Namur-Est Environnement vs. Région wallonne (C-463/20, EU:C:2022:121, punkt 46) (sätte tõlgendamine seoses kõnealuse direktiiviga tervikuna).

²⁹ Nt 10. detsembri 2018. aasta kohtuotsuses Wightman jt (C-621/18, EU:C:2018:999, punkt 47) ning 27. novembri 2012. aasta kohtuotsuses Pringle (C-370/12, EU:C:2012:756, punkt 135).

³⁰ Nt 10. märtsi 2021. aasta kohtuotsuses Ordine Nazionale dei Biologi jt (C-96/20, EU:C:2021:191, punktid 26 ja 27) ning 13. oktoobri 2022. aasta kohtuotsuses Rigall Arteria Management (C-64/21, EU:C:2022:783, punkt 31).

³¹ Selle kohta vt 17. aprilli 1986. aasta kohtuotsus Reed (59/85, EU:C:1986:157, punkt 15) (kus Euroopa Kohus leidis, et kui ei ole märke sellekohasest üldisest ühiskondlikust arengust, ei hõlma termin „abikaasa“ elukaaslast). 32 aastat hiljem tõlgendati sedasama terminit teisiti kohtujurist Wathelet' ettepanekus kohtuasjas Coman jt (C-673/16, EU:C:2018:2, punktid 56–58) (kus ta analüüsib mõiste „abikaasa“ tähenduse arengut, näitamaks, et järjest rohkem liikmesriike tõlgendab seda nii, et see hõlmab ka samasooliste abielu).

1. Esimene variant: täielik kontroll tehakse abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigis

35. Austria ja Saksamaa valitsus väidavad, et kui abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi õiguse kohaselt on uurimismeetme elluviimiseks vajalik kohtu eelnev luba, peaks sellise loa andmisel tegema täieliku kontrolli. See hõlmab peale menetlusliku (meetme rakendamise) ka sisulisi aspekte, mis seda meedet üleüldse põhjendavad. Seega peab abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi kohus hindama, kas kuriteo toimepanemise kahtlus on piisavalt suur, kas taotletav uurimismeede annaks süüdistuse esitamiseks vajalikke tõendeid ja kas samu tõendeid ei oleks võimalik saada vähem sekkuva meetme abil.

36. Austria ja Saksamaa valitsus tuginesid suures osas Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 31 tekstile, mis on nende arvates selge. Mõlemad valitsused väitsid, et kõike tähtsam tõlgendusvahend on õigusnormi sõnastus. Kui sõnastus on selge, ei saa kohtud sellest kõrvale kalduda.

37. Nende arvates on Euroopa Kohtu õigus teksti loominguliselt tõlgendada piiratud. Tõlgendus, mis erineb Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 31 praeguse teksti sõnastusest selgelt tulenevast tõlgendusest, ületaks lubatava kohtuliku tõlgendamise piire. Samuti oleks see vastuolus õiguskindluse nõudega. Saksamaa valitsuse esindaja sõnul ei ole Euroopa Kohus vigaste toodete remonditöökoda. Selle asemel tuleks vigane toode tagastada kordategemiseks tootjale ehk praegusel juhul seadusandjale.

2. Teine variant: kohtu loa andmisel on ülesanded selgelt jagatud

38. Euroopa Prokuratuur, komisjon ning Prantsuse, Rumeenia ja Madalmaade valitsus väidavad, et olukorras, kus uurimismeede nõuab abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi õiguse kohaselt kohtu luba, võib selle loa andmisel vastupidi esimesele variandile kontrollida üksnes meetme rakendamisega seotud vormilisi ja menetluslikke aspekte. Sellest tulenevalt sisaldab Euroopa Prokuratuuri määrus ülesannete selget jagunemist asja menetleva Euroopa delegaatprokuröri ja abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi kohtute vahel. Kui lugeda artikli 31 lõiget 3 artikli 31 kui terviku kontekstis, on see iseenesestmõistetav.

39. Kui kohtu luba on vajalik nii asja menetleva Euroopa delegaatprokuröri kui ka abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi õiguse kohaselt, tuleb anda kaks luba. Asja menetleva Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi kohus annab meetmele loa, kui peab seda põhjendatuks, samas kui abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi kohus annab loa selle rakendamise menetluskorrale.

40. Abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi kohtu kontrollipädevus piirdub üksnes meetme rakendamise menetluslike aspektidega isegi sellise stsenaariumi puhul, kus asja menetleva Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi õiguse kohaselt ei ole võrreldavas riigisisises olukorras kohtu eelnevat luba vaja. Sellisel viisil säilib kooskõla asja menetleva Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi õiguses, mis reguleerib artikli 31 lõike 2 kohaselt meetme põhjendatust, tehtud valikuga, mille kohaselt ei ole meetme põhjendatusele kohtu eelnevat luba vaja.

C. Vastused eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimustele

1. Kahe tõlgendusvariandi võrdlus

41. Neil kahel variandil on erinevad ja teineteist vastastikku välistavad tõlgendustulemused. Leian, et kummagi variandi toetuseks esitatud mõttearendus kujutab endast valitud tõlgendusraamistikes kahte Euroopa Prokuratuuri määruse võrdväärselt aktsepteeritavat tõlgendust. Ühtlasi on kummalgi omad miinused ja sisemised vastuolud. Võrdlen neid kasutatud tõlgendusmeetodite aspektist allpool.

(a) Tekst

42. Austria valitsus leiab ja Saksamaa valitsus kordab tema väiteid, et Euroopa Prokuratuuri määruse artikkel 31 on selge. Selle lõikes 2 on kindlaks määratud, et uurimismeetme põhjendamist ja vastuvõtmist reguleerib asja menetleva Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi õigus. Seejärel muudab lõige 3 aga kohaldatavat õigust juhul, kui abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi õiguse kohaselt on vajalik kohtu luba. Sellise stsenaariumi korral on Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 31 lõike 3 esimeses lauses selgelt öeldud, et luba andva kohtu volitusi ja kohustusi reguleerib abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi õigus.

43. Ainus erand on sätestatud Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 31 lõike 3 kolmandas lauses, mis kohaldub juhul, kui abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi õiguse kohaselt ei ole luba vaja, asja menetleva Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi õiguse kohaselt aga on. See on ainus stsenaarium, mille puhul antakse kohtu luba asja menetleva Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi õiguse põhjal. Ka seda lauset alustavast sõnast „siiski“ nähtub selgelt, et selline olukord on erand selgele reeglile, mille kohaselt tuleb kohaldada abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi õigust.³²

44. Seevastu teise variandi pooldajate sõnul annab Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 31 lõike 3 esimene lause selge vastuse küsimusele, millised kohtud peavad andma loa ja seoses millega kahes võimalikus stsenaariumis: siis, kui nii asja menetleva kui ka abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi õigus nõuab sellist luba, ja siis, kui asja menetleva Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi õiguse kohaselt ei ole kohtu eelnev luba vajalik, kuid abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi õiguse kohaselt on seda vaja. Mõlemas olukorras tohib abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi kohus kontrollida üksnes meetme rakendamisega seotud aspekte.

45. Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 31 lõike 3 kolmas lause reguleerib järelejäänud võimalikku stsenaariumi, mille puhul ei nõua meede abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi õiguse kohaselt kohtu luba, asja menetleva Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi õiguse kohaselt aga nõuab. Selles stsenaariumis peab asja menetleva Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi kohus andma loa, mis hõlmab nii meetme põhjendatust kui ka rakendamist.

46. Samuti tõi komisjon välja, et Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 32 sõnastuses on täpsustatud, et taotletava meetme rakendamine ja menetluslikud aspektid alluvad abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi õigusele.

³² Istungil tunnistas ka Euroopa Prokuratuur, et sõna „siiski“ kasutamine muudab Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 31 lõike 3 tõlgendamise keerulisemaks.

(b) Kontekst

47. Põhjendamaks väidet, et Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 31 lõike 3 sõnastus on selge, keskendus Saksamaa valitsus selle vahetule kontekstile. Ta väitis, et artikli 31 lõike 3 kolmas lause oleks liigne, kui – nagu tõlgendas komisjon – kohtu lubade puhul reguleeriks ülesannete jagunemist üldreeglina artikli 31 lõige 2. Juhul, kui see oleks nii, oleks alati selge, et konkreetsele uurimismeetmele kohtu loa taotlemise vajalikkust reguleerib just asja menetleva Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi õigus. Seega ei oleks mingit mõtet seda artikli 31 lõike 3 kolmandas lauses korrata. Sel sättel on mõte üksnes juhul, kui see muudaks artikli 31 lõikes 2 väljendatud reeglit olukorras, kus kohtu luba on vajalik ka abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi õiguse kohaselt.

48. Nii Austria kui ka Saksamaa valitsus tuginesid ühtlasi Euroopa Prokuratuuri määruse põhjendusele 72 ja leidsid, et see sisaldab asjakohast tõlgendamiskonteksti. Nende hinnangul saab üheainsa kohtu loa nõue, mis on väljendatud selles põhjenduses koostoimes artikli 31 lõikega 3, tähendada üksnes seda, et kohtu loa andmise vajaduse ja konteksti määrab kindlaks abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi õigus. Kohtu loa andmise jagamine eri ülesanneteks ning asja menetleva ja abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriikide kohtute vahel ei oleks kooskõlas otsusega, mille kohaselt tohib kohtu lube olla vaid üks.

49. Komisjoni sõnul (ja sama seisukohta toetavad sisuliselt kõik teise variandi pooldajad) lähtub Euroopa Prokuratuuri määruse artikkel 31 tervikuna uurimise ajajoonest. Selles on sätestatud asja menetleva ja abistava Euroopa delegaatprokuröri ning nende liikmesriikide kohtute eri ülesanded. Lõikes 1 on sätestatud üldine ülesannete jagunemine nende kahe Euroopa delegaatprokuröri vahel.

50. Artikli 31 lõige 2 on komisjoni hinnangul keskse tähtsusega. Selles on selgelt sätestatud, et uurimismeetme põhjendamist ja vastuvõtmist reguleerib asja menetleva Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi õigus. See tähendab ühtlasi seda, et kui asja menetleva Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi õiguse kohaselt on vajalik kohtu eelnev luba, peab just selle liikmesriigi kohus hindama, kas meede on konkreetse uurimise kontekstis põhjendatud ja vajalik.

51. Samuti rõhutas komisjon, et artikli 31 lõikes 2 ei räägita meetme rakendamisest. Seda reguleerib Euroopa Prokuratuuri määruse artikkel 32, mille kohaselt peab meetme rakendamist reguleerima abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi õigus.

52. Artikli 31 lõige 3, mis on ainus sõnaselgelt kohtu luba käsitlev säte, ei muuda komisjoni hinnangul (vastupidi Austria ja Saksamaa valitsuse väitele) sellele loale kohaldatavat õigust. Pigem tuleks seda käsitada artikli 31 lõikele 2 allutatud sättega. Lõige 3 ei reguleeri seega uurimismeetme põhjendatuse kontrolli, kuna neid küsimusi hõlmab lõige 2.

53. Lõike 3 esimene lause puudutab komisjoni hinnangul olukorda, kus abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi õigus nõuab kohtu luba. Kui see on nii, peab selle liikmesriigi kohus andma loa enne meetme rakendamist. Selle otsuse langetamisel peab see kohus aga pöörama tähelepanu üksnes taotletava uurimismeetme rakendamisviisile, mitte selle põhjendatusele.

54. Euroopa Prokuratuuri määruse põhjenduse 72 rollist rääkides tunnistas komisjon, et soov piirduda üheainsa kohtu loaga ei ole selle määruse artiklis 31 väljendatud täiuslikult. Kuid isegi juhul, kui mõnes stsenaariumis on vaja kahte kohtu luba, nõuaks iga aspekt ülesannete selget

jagunemist, arvestades siiski vaid ühte luba. Selliselt tõlgendades vältisid teise variandi pooldajad vastuolu Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 31 lõike 3 (nende tõlgenduses) ja põhjenduse 72 vahel.³³

(c) *Eesmärgid*

55. Euroopa Prokuratuuri eesmärkidest rääkides tunnistasid nii Austria kui ka Saksamaa, et täieliku kontrolli tegemine abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigis võib tuua kaasa probleeme. Abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi kohus peab pääsema ligi kogu toimikule, et tal oleks võimalik hinnata taotletava meetme põhjendatust. Kuna peamine uurimine toimub teises liikmesriigis ja eesmärgiga alustada kohtulikku arutelu selle riigi kohtus, siis juhul, kui saadakse piisavalt tõendeid, võib see toimik olla mõnes muus keeles. Selleks, et abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi kohus saaks otsustada uurimismeetme õiguspärasusega seotud sisuliste küsimuste üle, võib olla vajalik selle toimiku tõlkimine, mis nõuab aega, kui mitte enam.³⁴ See muudaks Euroopa Prokuratuuri piiriülesed uurimised tõepoolest tülikamaks kui need uurimised, mida tehakse Euroopa uurimismääruse direktiivi alusel.

56. Mõlemad valitsused möönsid, et selline tulemus ei ole kooskõlas Euroopa Prokuratuuri eesmärgiga luua liidu finantshuve kahjustavate kuritegude vastu võitlemiseks senisest lihtsam raamistik. Nad väitsid, et kahjuks ei võetud nende ettepanekut seadusandlikus protsessis arvesse.

57. Teise variandi pooldajad rõhutasid, et Euroopa Prokuratuuri asutamine oli vajalik selleks, et muuta liidu finantshuve kahjustavate kuritegude uurimine ja süüdistuse esitamine tõhusamaks kui olukorras, kus süüdistuse esitamisega tegeleb üksainus liikmesriik. Euroopa Prokuratuuril kui ühtsel organil peaksid seega olema kasutada vahendid, mis on vajalikud liidu eelarvet kahjustavate kuritegude tõhusa uurimise eesmärgi saavutamiseks. Seetõttu peaks Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 31 tõlgendamisel juhinduma tõhususest. Igal juhul ei saa Euroopa Prokuratuuri piiriüleseid uurimisi tõlgendada nii, et neile kohalduvad tülikamad tingimused kui need, mida nõutakse Euroopa uurimismääruse direktiivi alusel.

58. Euroopa Prokuratuur ja komisjon rõhutasid tõhususe aspekti puhul ka toimiku juurde kuuluvate mahukate dokumentide edastamise ja tõlkimise logistilisi raskusi.³⁵ See toetab väidet, mis pooldab tõlgendust, mille kohaselt peaks meetme põhjendatust hindama üksnes asja menetleva Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigis. Peale selle on otsus jätta uurimismeetme põhjendatuse kontroll asja menetleva Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi õigusele ja selle kohtutele kooskõlas asjaoluga, et just neil kohtutel on olemas kogu täielikuks kontrolliks vajaminev materjal. Lõppude lõpuks viiakse uurimine läbi ju selles liikmesriigis ja tõenäoliselt toimub kohtumenetlus selle kohtutes.³⁶

59. Viimaks viitas Euroopa Prokuratuur ka probleemidele, mis tekiksid juhul, kui eri liikmesriikide kohtud, kus piiriülene uurimine toimub, jõuaksid meetme põhjendatuse suhtes üksteisele vastukäivate otsusteni. Väljapakutud tõlgendusviis, mille kohaselt kuulub meetme

³³ Kohtuistungil lisis Euroopa Prokuratuur, et põhjendusel 72 puudub normatiivne väärtus ja seetõttu ei tohiks see olla artikli 31 tõlgendamisel otsustava tähendusega.

³⁴ Kohtuistungil teatas Euroopa Prokuratuur, et toimikutes võib mõnikord olla tuhandeid lehekülgi, mis nõuaks koosseisuväliste tõlkijate kasutamist ning suurendaks seega märkimisväärselt Euroopa Prokuratuuri tegevuskulusid ja tähendaks kuude- või lausa aastatepikkust tõlkimist.

³⁵ Vt eespool 34. joonealune märkus.

³⁶ Euroopa Prokuratuuri määruses on sätestatud võimalus muuta liikmesriiki, kus uurimine aset leiab, kuni otsuse tegemiseni süüdistuse esitamise kohta artikli 26 lõike 5 alusel (kooskõlas Euroopa Prokuratuuri määruse artikliga 36).

põhjendatuse kontroll alati asja menetleva Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi õiguse kohaldamisalasse, takistab vastukäivate otsuste tegemist isegi siis, kui konkreetsetes kohtuasjas osaleb tõendite kogumises arvukalt liikmesriike.

(d) Seadusandlik tekkelugu

60. Nii Austria kui ka Saksamaa valitsus rõhutasid vajadust võtta arvesse Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 31 seadusandlikku tekkelugu. Austria sõnul on tekkeloo põhjal selge, et suurem osa liikmesriike oli teadlik probleemidest, mis võivad tekkida vastuolu tõttu Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 31 lõigetes 2 ja 3. Siiski ei kiidetud Euroopa Prokuratuuri määruse lõplikus tekstis heaks Austria ja Saksamaa valitsuse ühist ettepanekut lahendada see probleem vastastikuse tunnustamise mudeli abil. Seetõttu on selge, et artikli 31 lõige 3 ei nõua, nagu väidavad teise variandi pooldajad, et abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi kohus peab tunnustama asja menetleva Euroopa delegaatprokuröri otsust, mille kohaselt on uurimismeede abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigis vajalik. Pigem nõuab see säte selle liikmesriigi kohtult, kus meedet rakendatakse, et see kohus kontrolliks meetme õiguspärasust, sealhulgas põhjendatust.

61. Kohtuistungil käsitles komisjon Euroopa Prokuratuuri määruse seadusandliku tekkelooga seotud segadusi ja täpsustas komisjoni praegust seisukohta. Meenutagem, et tema 2013. aasta ettepaneku kohaselt pidi abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi kohus tegema selliste meetmete puhul nagu läbiotsimine ja arest täieliku kohtuliku kontrolli. Käesolevas kohtuasjas on komisjon nüüd asunud teistsugusele seisukohale.

62. Oma praeguse seisukoha põhjenduseks selgitas komisjon, et 2013. aasta ettepanek koostati enne Euroopa uurimismääruse direktiivi jõustumist. Selles direktiivis on sätestatud, et piiriülese uurimismeetme põhjendamine on taotlema liikmesriigi asi ja seda saab vaidlustada üksnes selle liikmesriigi kohtutes.³⁷ Selle vastastikuse tunnustamise vahendi puhul osutus selline lahendus hästi toimivaks. Seetõttu leidis komisjon, et oli hea, et seadusandlikud asutused ei kiitnud heaks tema algset ettepanekut, mille kohaselt pidanuks kohtu luba olenema üksnes abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi õigusest, ning selle asemel muutsid nad ettepaneku selliseks, nagu see on praegu Euroopa Prokuratuuri määruse artiklis 31. Seega parandas seadusandlik protsess algset ettepanekut märkimisväärselt ja kujundas selle Euroopa Prokuratuuri piiriülestes uurimistes toimuva koostöö vajaduste mõistes sobivamaks.

2. Minu pakutav tõlgendus

63. Kokkuvõtvalt võib öelda, et neil kahel variandil on erinevad tagajärjed. Siiski on neil üks ühine arusaam: Euroopa Prokuratuuri süsteemiga sooviti luua tõhus mehhanism liidu finantshuve kahjustavate kuritegude vastu võitlemisel. Siia alla käib ka piiriüleste uurimiste mehhanism. Euroopa Prokuratuuri määrus toetab seda seadusandlikku eesmärki.³⁸

64. Euroopa Kohtu kasutatav tõlgendusreegel nõuab, et „olukorras, kus ühenduse õigus on mitmeti tõlgendatav, tuleb eelistada sellist tõlgendust, mis tagab selle sätte tõhususe säilimise“.³⁹ See tõlgendusreegel soosib teist varianti.

³⁷ Euroopa uurimismääruse direktiivi põhjendus 22 ja artikli 14 lõige 2. Seda rõhutati ka 11. novembri 2021. aasta kohtuotsuses Gavanozov II (C-852/19, EU:C:2021:902, punkt 40).

³⁸ Vt nt Euroopa Prokuratuuri määruse põhjendused 14, 20 ja 54 ning artikli 12 lõige 3 ja artikli 34 lõige 3.

³⁹ Vt nt 24. veebruari 2000. aasta kohtuotsus komisjon vs. Prantsusmaa (C-434/97, EU:C:2000:98, punkt 21).

65. Austria ja Saksamaa valitsus on aga seisukohal, et teine variant võib küll olla normatiivselt soovitud tõlgendusvariant, kuid seda ei ole võimalik kasutada, kuna Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 31 lõike 3 sõnastus on selge.

66. Tõepoolest, kui sõnastus oleks selge, siis võiks sellele teise tähenduse andmist käsitleda Euroopa Kohtu õigusvastase sekkumisena, teisisõnu *contra legem* tõlgendusena. Kuid kas artikli 31 lõike 3 sõnastus on ikka nii selge?

67. Vaieldamatult on Austria ja Saksamaa valitsuse arvates artikli 31 lõike 3 õige tähendus see, et just abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi kohus peab andma eelneva loa läbiotsimiseks ja arestimiseks selles riigis, tehes täieliku kontrolli. Pole ime, et Austria ja Saksamaa valitsus kaitseks seda tõlgendust Euroopa Kohtus, kuna mõlemad riigid on oma õigusakte muutnud selliselt, et need kajastaksid kõnealust Euroopa Prokuratuuri määruse tõlgendust.⁴⁰ Kuid vaadates võistlevat ja samavõrra usutavat tõlgendust, mille on välja pakkunud teise variandi pooldajad, saab selgeks, et esimene variant on vaid üks võimalik tõlgendusvariant. Aluslepingute kohaselt peab valiku tegema Euroopa Kohus. Kui Euroopa Kohus kiidab heaks teise variandi, mitte esimese, ei saa seda käsitada *contra legem* tõlgendusena.

68. Minu arvates on Austria ja Saksamaa valitsuse väidetest kõige veenvam see, et Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 31 lõike 3 muutub teise variandi puhul liigseks. Tõepoolest: kui artikli 31 lõikes 2 on sätestatud, et uurimismeetme põhjendatust reguleerib asja menetleva Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi õigus, ja artiklis 32 on sätestatud, et meetme rakendamist reguleerib abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi õigus, siis mis on artikli 31 lõike 3 otstarve? See üksnes kordab kohaldatavate õigusnormide samasugust jaotust olukorras, kus kõne all on kohtu eelnev luba. Teisisõnu jõuaksime juhul, kui artikli 31 lõike 3 kustutataks, ülejäänud artiklit 31 koostoimes artikliga 32 lugedes samale järeldusele, mida pakutakse teises variandis artikli 31 lõike 3 õige tõlgendusena. Seega pakub esimene variant artikli 31 lõikele 3 tähenduse, mis erineb sama artikli ja selle naaberartiklite sätetest.

69. Veel üks Euroopa Kohtu kasutatav tõlgendusreegel ütleb, et õigusnormide sõnastust ei tohi lihtsalt eirata, vaid neile tuleb anda mingi tähendus.⁴¹ See tõlgendusreegel näib soovivat esimest varianti.

70. Minu arvates võib artikli 31 lõikele 3 anda siiski tähenduse, mis ulatub Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 31 lõike 2 ja artikli 32 tähendusest kaugemale. See on säte, mis väljendab kohaldatava õiguskorra valikut konkreetselt määratud meetmele antava kohtu loa puhul, isegi kui sama tulemuseni võiks jõuda ülejäänud kahe sätte kohaldamisega. Kohtu lubadele kohaldatava õigusega seotud reegli eraldi väljendamist võidi pidada vajalikuks seoses raskustega, mida just see konkreetne teema seadusandlike läbirääkimiste käigus tekitas. Seega ei saa artikli 31 lõike 3 liiasust kasutada argumendina teise variandi vastu.

71. Kui vaadata tagajärgi, mis oleksid sellel, kui Euroopa Kohus valiks ühe või teise tõlgendusvariandi, siis on selge, et esimese variandi valimine muudaks Euroopa Prokuratuuri piiriülesed uurimised vähem tõhusaks süsteemiks kui Euroopa uurimismääruse direktiiviga kehtestatud süsteem. Sellest tuleneb, et kui seadusandja tahe oli tõepoolest tõhusama süsteemi loomine, nõuaks esimese variandi valimine Euroopa Prokuratuuri määruse muutmist, et

⁴⁰ Vt käesoleva ettepaneku punktid 7 ja 8.

⁴¹ Vt nt 1. aprilli 2004. aasta kohtuotsus komisjon vs. Jégo-Quéré (C-263/02 P, EU:C:2004:210, punktid 36–38).

võimaldada tõhusaid piiriüleseid uurimisi. Seega võiks Euroopa Kohtu esimese variandi valikut käsitada liidu seadusandjale esitatava üleskutsena reageerida. Saksamaa valitsuse sõnul oleks vaid selline lahendus kooskõlas õiguskindluse nõudega.

72. Õiguskindlusetusega on aga tegemist sellepärast, et tõlgendusvariante on mitu. Pärast seda, kui Euroopa Kohus täpsustab Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 31 lõike 3 tähendust sellega, et valib emma-kumma variandi, hajub ka õiguslik segadus. Seega ei tundu seadusandja sekkumine minu jaoks õiguskindluse taastamiseks vajalik.⁴²

73. Eeltoodust tulenevalt jõuan järeldusele, et Euroopa Kohus peaks valima teise variandi. Seega tuleks Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 31 lõiget 3 mõista nii, et see lubab abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi kohtul kontrollida üksnes uurimismeetme rakendamisega seotud aspekte, sealjuures leppides asja menetleva Euroopa delegaatprokuröri hinnanguga selle kohta, et meede on põhjendatud, olenemata sellest, kas see hinnang on heaks kiidetud asja menetleva Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi kohtu eelneva loaga või mitte. See tõlgendus ei ole vastuolus artikli 31 lõike 3 sõnastusega ja vastab paremini Euroopa Prokuratuuri määruse eesmärgile luua tõhus süsteem liidu finantshuve kahjustavate kuritegude vastu võitlemiseks.

3. Põhiõiguste kaitse – kas „enam kui“ vastastikune tunnustamine?

74. Kahtlemata on üks Euroopa Prokuratuuri määruse kaalukaid eesmärke piiriüleste uurimiste tõhusus. Samas ei tohi tõhususe saavutamiseks kahjustada põhiõiguste kaitset. Seega võib Euroopa Kohus valida Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 31 lõike 3 õige tõlgendusena teise variandi üksnes juhul, kui ta tagab põhiõiguste kaitse, mida nõuab Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“).

75. Austria ja Saksamaa valitsuse nõuet, et abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi kohtutel peaks olema pädevus teha täielik kohtulik kontroll, võib käsitada põhiõiguste kaitse aspektist problemaatiliseks. Euroopa Liidu liikmesriigid on kehtestanud ühtsed kriminaalõigussüsteemid. Põhiõiguste kaitse põimiti hoolikalt nende õigusaktidesse, mis käsitlevad kuritegude eest süüdistuste esitamist ja karistamist – see on valdkond, milles riigid rakendavad oma sunnijõudu, mõjutades seeläbi inimeste elu ja vabadusi.

76. Seega on riiklike õigussüsteemide karistusõiguse ja kriminaalmenetlusõiguse normidesse sisse ehitatud põhiõiguste tagatised. Need normid on üksteisest sõltuvad ja kaitsevad põhiõigusi siis, kui neid käsitletakse terviklikult.⁴³ Kui aga võtta ühest süsteemist üksainus norm ja paigutada see mõnda teise süsteemi, võib põhiõiguste kaitse väheneda: ehkki alguses õiguslikus raamistikus toimis norm hästi, ei pruugi see nii olla teises raamistikus.⁴⁴

⁴² Teisalt nõuaks see, kui Euroopa Kohus otsustaks teise variandi kasuks, Austria ja Saksamaa seadusandja sekkumist, sest see viiks nende õigusnormid, mis olid kohandatud esimesele variandile, vastuollu Euroopa Prokuratuuri määrusega. Kohtuistungil teatas Austria valitsus, et on sellest teadlik ja et loomulikult peaks liikmesriigi õiguse viima kooskõlla liidu õigusega, kui Euroopa Kohus otsustaks Euroopa Prokuratuuri määrust teisiti tõlgendada. Siiski kordas see valitsus, et õige on nende õiguses kajastuv tõlgendus.

⁴³ Allegrezza, S., ja Mosna, A., „Cross-border Criminal Evidence and the Future European Public Prosecutor: One Step Back on Mutual Recognition?“ teoses Bachmaier Winter, L. (ed.), *The European Public Prosecutor's Office. The Challenges Ahead*, Springer, 2018, lk 141 (146).

⁴⁴ Vt paeluv lugu õiguslikest siirikutest ja ärritajatest Teubner, G., *Legal irritants: Good Faith in British Law or How Unifying Law Ends Up in New Divergences*, vol. 61(1), *Modern Law Review*, 1998, lk 11.

77. Seepärast tekitab tuginemine vastastikusele tunnustamisele, mille puhul tõstetakse ühest õigussüsteemist teise üksnes mõni õigusnorm, muret põhiõiguste kaitse võimaliku nõrgenemise pärast.⁴⁵ Arvestades siiski, et liidu õiguses selle praegusel kujul ei ole ühtset normistikku, mis reguleeriks kõiki nende kuritegude aspekte, mille kohta Euroopa Prokuratuur on pädev süüdistust esitama, või menetlusnorme, mis reguleerivad Euroopa Prokuratuuri esitatud süüdistusi,⁴⁶ on vastastikuse tunnustamise põhimõte siiski paremuselt teine variant piiriüleste uurimiste ees seisvate takistuste kõrvaldamiseks.

78. Seetõttu pean võtma kõne alla teise variandi pooldajate väited, et Euroopa Prokuratuur ei ole vastastikuse tunnustamise süsteem, vaid *midagi enam*. Väidaksin vastupidist: seni, kuni puuduvad liidu ühised karistusõigusnormid, saab Euroopa Prokuratuur toimida üksnes vastastikuse tunnustamise alusel. Vastastikuse tunnustamise tase on aga erinev ja Euroopa Prokuratuuri võib käsitada seni kõige edasijõudnuma vastastikuse tunnustamise vahendina kriminaalasjades tehtava õiguslase koostöö valdkonnas (alajaotis a).

79. Seetõttu tuleb küsida, kas Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 31 lõike 3 tõlgendus, mis on välja pakutud käesoleva ettepaneku punktis 73 ja mis osaliselt põhineb vastastikusel tunnustamisel, kaitseb kahtlustatavate ja süüdistatavate põhiõigusi piiriülestes uurimistes. Väidan, et see tõesti on nii, eriti kui vaadata olukorda Euroopa Prokuratuuri määruse laiemas kontekstis (alajaotis b).

(a) *Kriminaalasjades toimuva vastastikuse tunnustamise olemus*

80. Oma kirjalikes seisukohtades ja kohtuistungil väljendasid menetlusosalised oma vaateid vastastikusele tunnustamisele. Euroopa uurimismääruse direktiivi kasutati vastastikuse tunnustamise mehhanismi näitena ning ühtlasi väideti, et Euroopa Prokuratuuri määrus on *midagi enam*. Kui kohtuistungil küsiti, mida see *midagi enam* täpsemalt tähendab, keskendusid menetlusosalised eeskätt Euroopa Prokuratuuri olemusele: see on ühtne ja jagamatu organ ning selle otsuseid ei tohiks olla võimalik jätta tunnustamata (nagu võib juhtuda Euroopa uurimismääruse direktiivi alusel).⁴⁷

81. Fraasi „vastastikune tunnustamine“ kasutati sellise olukorra kirjeldamiseks, kus ühes liikmesriigis tehtud üksikakti (näiteks kohtuotsus, vahistamismäärus või uurimismäärus) tunnustatakse mõnes teises liikmesriigis. Euroopa Prokuratuuri süsteemi kohaselt ei pea abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigis uurimismeedet rakendamiseks *tunnustama*, mis on tavaline etapp piiriülesteid kriminaalmenetlusi reguleerivate õigusaktide puhul. Seetõttu väidetakse, et Euroopa Prokuratuuri mehhanism ei ole vastastikuse tunnustamise süsteem, vaid *midagi enam*.

⁴⁵ Vt nt Allegrezza ja Mosna, eespool 43. joonealune märkus, lk 145 ja 158 (kus rõhutatakse põhiõigustele avalduvaid ohte, mis tekivad näiteks eri tasemel menetluslikest tagatistest ja menetlusnormidest seoses uurimismeetmete rakendamise või tõendite kogumisega, ning väidetakse, et lisatagatise on vaja eeskätt seoses tõenditega). Vt varane hoiatus samal teemal Kaiafa-Gbandi, M., „The Establishment of an EPPO and the Rights of Suspects and Defendants: Reflections upon the Commission’s 2013 Proposal and the Council’s Amendments“ teoses Asp, P. (ed.), *The European Public Prosecutor’s Office – Legal and Criminal Policy Perspectives*, Stiftelsen Skrifter utgivna av Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet, 2015, lk 245–246.

⁴⁶ Vt varane ettepanek tulevase liidu prokuröri tegevuskorra kohta olukorras, kus tema edu oleneb karistusõiguse materiaalõigusnormide ühtlustamisest, Peers, S., *Mutual recognition and criminal law in the European Union: Has the Council got it wrong?*, vol. 41, *Common Market Law Review*, 2004, lk 5, lk 34.

⁴⁷ Vt väide, et Euroopa uurimismääruse süsteem on tegelikkuses lihtsam ja tõhusam kui Euroopa Prokuratuuri määruse regulatiivsed lahendused, Allegrezza ja Mosna, viidatud eespool 43. joonealuses märkuses, lk 155–156.

82. Tõepoolest, võttes arvesse, et Euroopa Prokuratuur on ühtne organ,⁴⁸ on detsentraliseeritud prokurörid osa sellest organist. Oleks veider, kui ühtsel organil palutaks omaenda otsuseid tunnustada. Abistavale Euroopa delegaatprokurörile määratakse seega meede, mitte ei paluta tal uurimismäärust tunnustada.

83. Samas ei ole teisest liikmesriigist pärit dokumendi tunnustamine (ja selle õiguslikud tagajärjed) mitte vastastikuse tunnustamise põhimõtte sisu, vaid üksnes väljendus. Vastastikuse tunnustamise põhimõtte põhisisu on ühe liikmesriigi õigusnormide tunnustamine ja jõustamine teises liikmesriigis isegi siis, kui need erinevad teises liikmesriigis kasutatavatest lahendustest. Selline „teise“ süsteemi heakskiitmine nõuab suurt usaldust teise süsteemi suhtes.

84. Kuna käesolevas kohtuasjas tekkinud probleemil puudub praegu lahendus liidu õigusnormide tasandil, peab Euroopa Prokuratuur selle asemel igas piiriüleses olukorras tuginema ühe asjasse puutuva liikmesriigi õigusaktidele, mida seejärel peab usaldama teine liikmesriik.

85. Vastastikune tunnustamine kriminaalasjades sai algtõuke selle põhimõtte kasutamisest siseturul.⁴⁹ Meenutagem, et vastastikune tunnustamine kujunes välja aluslepingutega loodud siseturu keskse põhimõttena Euroopa Kohtu Cassis de Dijoni kohtuotsuses.⁵⁰ See oli võimalik seetõttu, et kõnealuste liikmesriikide õigusaktid olid teataval baastasemel võrreldavad.⁵¹

86. Vastastikune tunnustamine mõjus siseturule liberaliseerivalt ja laiendas isikute õigusi riigi regulatiivse vabaduse arvelt.⁵²

87. Ehkki teise liikmesriigi seadusandlike valikute heakskiitmist nõuab ka vastastikune tunnustamine kriminaalasjades, ei vasta see põhimõtte täpselt siseturu konteksti loogikale. Praegusel juhul on tunnustamise ese liikmesriikide kohtuotsused ja muud suveräänsed üksikotsused, kus ühe liikmesriigi jõumonopoli rakendatakse teises liikmesriigis.⁵³ Üksikisik ei ole enam liikmesriikidevahelise vaba liikumise subjekt, vaid temast saab objekt.⁵⁴ Dereguleerimisest, mis tuleneb vastastikusest tunnustamisest siseturul, saab kriminaalasjade puhul liikmesriigi kohustus kasutada aktiivselt oma jõumonopoli.⁵⁵

⁴⁸ Vastupidi Corpus Jurisest pärinevale ühtse õigusruumi loomise mõttele, mis ei jõudnud Euroopa Prokuratuuri määrusesse, kujutab ühtse organi lahendus endast lahjendatud varianti, milles osalevad liikmesriigid suutsid kokku leppida. Vt Mitsilegas, V., ja Giuffrida, F., „The European Public Prosecutor’s Office and Human Rights“ teoses Geelhoed, W., Erkelens, L. H., ja Meij, A. W. H. (eds.) *Shifting Perspectives on the European Public Prosecutor’s Office*, TMC Asser Press, 2018, lk 89.

⁴⁹ „[...] võttes eeskuju mõistetest, mis on ühisturu loomisel väga hästi toiminud, sündis mõte, et vastastikuse tunnustamise mõiste võiks kasuks tulla ka kohtualasele koostööle [...]“, komisjoni teatis nõukogule ja Euroopa Parlamendile. Kriminaalasjades tehtud lõplike kohtuotsuste vastastikune tunnustamine. KOM(2000) 495 (lõplik), Brüssel, 26. juuli 2000, lk 2.

⁵⁰ 20. veebruari 1979. aasta kohtuotsus Rewe-Zentral (120/78, EU:C:1979:42).

⁵¹ Schmidt, S. K., *Mutual Recognition as a New Mode of Governance*, Journal of European Public Policy, vol. 14(5), 2007, lk 667, lk 669; Peers, S., *Mutual Recognition and Criminal Law in the European Union: Has the Council Got It Wrong?*, Common Market Law Review, vol. 41(1), 2004, lk 5, lk 20.

⁵² Schmidt, eespool 51. joonealune märkus, lk 672. Perišin, T., *Free Movement of Goods and Limits of Regulatory Autonomy in the EU and WTO*, T.M.C. Asser Press, 2008, lk 23.

⁵³ Nicolaïdis, K., *Trusting the Poles? Constructing Europe through Mutual Recognition*, Journal of European Public Policy, vol. 14(5), 2007, lk 685.

⁵⁴ Peers, eespool 51. joonealune märkus, lk 24.

⁵⁵ Peers, eespool 51. joonealune märkus, lk 25.

88. Selleks, et vastastikune tunnustamine saaks toimida kriminaalasjades, peab vastastikune usaldus olema väga suur. See usaldus on seotud teise liikmesriigi pühendumusega riigi sunnijõu subjekti põhiõiguste kaitsele.⁵⁶

89. See on iga vastastikust tunnustamist käsitleva õigusakti, näiteks Euroopa uurimismääruse direktiivi lähtekoht. Kuid isegi juhul, kui vastastikune usaldus on vajalik, ei saa seda peale suruda.⁵⁷ Seega peegeldavad praegused vastastikust tunnustamist käsitlevad õigusaktid ka teatavat usaldamatust. See paistab välja õigusnormidest, mis võimaldavad teatud asjaoludel mittetunnustamist,⁵⁸ kriminaalmenetluse aspektide ühtlustamisest liidu tasandil⁵⁹ ja sellekohase kohtupraktika kujunemisest.⁶⁰

90. Käesolevas kohtuasjas on pooled viidanud Euroopa uurimismääruse direktiivile, et arutada vastastikuse tunnustamise süsteemi erinevusi ja sarnasusi võrreldes Euroopa Prokuratuuri määrusega. Seetõttu soovin põgusalt käsitleda Euroopa uurimismääruse direktiivi.

91. Euroopa uurimismääruse direktiiv kehtestati ELTL artikli 82 alusel eesmärgiga tõhustada piiriüleseid uurimisi ja see põhineb vastastikusel tunnustamisel. Selle süsteemi kohaselt võib ühe liikmesriigi asutus⁶¹ anda välja Euroopa uurimismääruse, kui see on vajalik selleks, et viia läbi uurimine riigisisese kriminaalmenetluse raames. Puudub tingimus, et kuritegu peab kahjustama Euroopa Liidu finantshuve: tähtis on vaid asjaolu, et mõnda uurimismeedet peab teoks tegema muus liikmesriigis kui see, kus toimub peamine uurimine, sealhulgas sellises, kus mõni tõend on juba täitva liikmesriigi pädeva asutuse valduses.⁶²

92. Liikmesriigi asutus võib Euroopa uurimismääruse koostada kahel tingimusel. Esiteks peab Euroopa uurimismäärus olema kriminaalmenetluse puhul vajalik ja sellega proportsionaalne, võttes arvesse kahtlustatava ja süüdistatava õigusi, ning teiseks peab Euroopa uurimismääruses märgitud uurimistoimingu tegemist olema saanud taotleda samadel tingimustel sarnases riigisiseses asjas.⁶³

⁵⁶ Euroopa Kohus on seda tunnistanud. Vt nt 18. detsembri 2014. aasta arvamus 2/13 (Euroopa Liidu ühinemine EIÕKga) (EU:C:2014:2454, punkt 191), kus Euroopa Kohus asus seisukohale, et vastastikuse tunnustamise põhimõtte „kohaselt on iga liikmesriik kohustatud eelkõige vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala osas eeldama – välja arvatud juhul, kui esineb erandlikke asjaolusid –, et kõik ülejäänud liikmesriigid järgivad liidu õigust ja eriti liidu õiguses tunnustatud põhiõigusi“.

⁵⁷ Iglesias Sánchez, S., ja González Pascual, M., „Fundamental Rights at the Core of the EU AFSJ“ teoses Iglesias Sánchez, S., ja González Pascual, M. (eds.), *Fundamental Rights in the EU Area of Freedom, Security and Justice*, Cambridge University Press, 2021, lk 8–9 (kus väidetakse, et mured põhiõiguste pärast on vastastikust usaldust järjest piiranud, mida võib näha Euroopa Kohtu praktikast ning vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala ühtlustamisest).

⁵⁸ Vt nt nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsuse Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta (EÜT 2002, L 190, lk 1; ELT eriväljaanne 19/06, lk 34), muudetud nõukogu 26. veebruari 2009. aasta raamotsusega 2009/299/JSK, millega muudetakse raamotsuseid 2002/584/JSK, 2005/214/JSK, 2006/783/JSK, 2008/909/JSK ning 2008/947/JSK, edendades seeläbi isikute menetlusõigusi ja tõhustades selliste otsuste vastastikuse tunnustamise põhimõtte kohaldamist, mis tehakse, kui asjaomane isik ei viibi isiklikult kohtulikul arutelul (ELT 2009, L 81, lk 24), artiklid 3, 4 ja 4a ning Euroopa uurimismääruse direktiivi artikkel 11.

⁵⁹ Vt nt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2012. aasta direktiiv 2012/13/EL, milles käsitletakse õigust saada kriminaalmenetluses teavet (ELT 2012, L 142, lk 1). Vt ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/343, millega tugevdatakse süütuse presumptsiooni teatavaid aspekte ja õigust viibida kriminaalmenetluses kohtulikul arutelul (ELT 2016, L 65, lk 1).

⁶⁰ Vt kohtupraktika kohta, mis annab uusi võimalusi Euroopa vahistamismääruse mittetäitmiseks, 5. aprilli 2016. aasta kohtuotsus Aranyosi ja Căldăraru (C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, punktid 93 ja 94) ning 15. oktoobri 2019. aasta kohtuotsus Dorobantu (C-128/18, EU:C:2019:857, punktid 52 ja 55).

⁶¹ Euroopa uurimismääruse direktiivi artikli 2 punkti c kohaselt võib taotlev asutus või ametiisik olla „konkreetses asjas pädev kohtunik, kohus, eeluurimiskohtunik või prokurör“ või „taotleva riigi mis tahes muu pädev asutus või ametiisik“, kui Euroopa uurimismääruse kinnitab taotleva riigi kohtunik, kohus, eeluurimiskohtunik või prokurör. See mõiste on laiem kui Euroopa vahistamismääruse mõistes „vahistamismääruse teinud õigusasutus“, mis ei hõlma prokuröri. Vt selle konkreetse erinevuse kohta 8. detsembri 2020. aasta kohtuotsus Staatsanwaltschaft Wien (võltsitud maksekorraldused) (C-584/19, EU:C:2020:1002, punktid 74 ja 75).

⁶² Euroopa uurimismääruse direktiivi artikli 1 lõige 1.

⁶³ Euroopa uurimismääruse direktiivi artikli 6 lõige 1.

93. Euroopa uurimismääruse koostamise sisulisi põhjendusi võib vaidlustada üksnes taotleva riigi kohtus.⁶⁴ Intuitiivselt tundub seega, et sisulise hindamise õigus on üksnes taotleval riigil; see lahendus lihtsustab märkimisväärselt Euroopa uurimismääruse kasutamist ja võiks öelda, et näitab suurt vastastikust usaldust. Kas see on tõesti nii?

94. Esiteks sätestab Euroopa uurimismääruse direktiivi artikli 14 lõige 2 tõepoolest, et Euroopa uurimismääruse koostamise sisulisi põhjusi võib vaidlustada üksnes taotlevas riigis, kuid „ilma et see piiraks põhiõiguste tagamist täitjariigis“.⁶⁵ Seda on veelgi edasi arendatud Euroopa uurimismääruse direktiivi artikli 11 lõike 1 punktis f, mille kohaselt võib Euroopa uurimismääruse tunnustamisest või täitmisest täitjariigis keelduda, kui „on põhjendatult alust arvata, et Euroopa uurimismääruses märgitud uurimistoimingu tegemine oleks vastuolus EL lepingu artiklist 6 ja hartast tulenevate täitjariigi kohustustega“.⁶⁶ Olenevalt sellest, kuidas tõlgendada fraasi „põhjendatult alust“, tundub, et eelnimetatud sätte võimaldab täitjariigil kontrollida seda, kuidas taotlevas riigis põhiõigusi austatakse. Peale selle on täitjariigil Euroopa uurimismääruse direktiivi artikli 10 lõike 3 põhjal õigus muuta Euroopa uurimismäärusega taotletavat uurimismeedet, kui uue meetmega saavutatakse vähem sekkuvaid vahendeid kasutades sama tulemus.

95. Nagu nähtub eeltoodud lühiülevaatest, on raske väita, et Euroopa uurimismääruse direktiiv toetab suurt vastastikust usaldust. Täitvale asutusele või ametiisikule jääb suhteliselt lai otsustusruum kahelda selles, milline on põhiõiguste kaitse tase või kuidas kohaldatakse proportsionaalsuse põhimõtet taotlevas riigis.

96. Võrreldes näiteks Euroopa vahistamismääruse (EVM) süsteemiga, mille täitmisest keeldumiseks on piiratud kohustuslikud ja vabatahtlikud alused, annab Euroopa uurimismääruse direktiiv täitvale asutusele või ametiisikule rohkem otsustusruumi. Võrdluse mõttes võime EVM süsteemile viidata kui mõnevõrra tugevamale vastastikuse tunnustamise liigile. Kumbki neist ei ole täielik, kuna neis keskendutakse siiski üksikotsuste tunnustamisele ja täitvas liikmesriigis on sellest ikkagi võimalik keelduda.⁶⁷

97. Vastastikune tunnustamine on seega määra küsimus.

98. Sellest aspektist võiks väitega, et Euroopa Prokuratuuri süsteem on *midagi enam* kui vastastikune tunnustamine, nõustuda juhul, kui seda mõista selliselt, et Euroopa Prokuratuuri süsteemiga on kehtestatud teistsugune, ulatuslikum vastastikune tunnustamine.

99. Kuid *midagi enam* ei saa tähendada *midagi muud*. Teisisõnu ei saa see tähendada seda, et Euroopa Prokuratuuri süsteem ei tugine vastastikuse tunnustamise põhimõttele, mis nõuab usaldust teiste liikmesriikide õigussüsteemide vastu. Just see süsteemi sisse ehitatud põhimõte muudabki võimalikuks teiste liikmesriikide normide heakskiitmise, olgugi et need on erinevad. Nagu kõigi teiste vastastikuse tunnustamise vahendite puhul, nõuab ka selle põhimõtte kohaldamise võimalus usaldust, et kõik liikmesriigid kaitsevad põhiõigusi.

⁶⁴ 16. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Spetsializirana prokuratura (liiklus- ja asukohaandmed) (C-724/19, EU:C:2021:1020, punkt 53) (kus Euroopa Kohus rõhutas, et täitev asutus või ametiisik ei saa kontrollida Euroopa uurimismääruse vastavust direktiivis sätestatud nõuetele selle koostamise kohta, kuna vastasel juhul õõnestaks see vastastikuse usalduse süsteemi, millel direktiiv põhineb).

⁶⁵ Vt ka Euroopa uurimismääruse direktiivi põhjendus 22.

⁶⁶ Vt ka Euroopa uurimismääruse direktiivi põhjendus 19.

⁶⁷ Vt väide, et liidu õiguse alusel on vastastikune tunnustamine piiratud ses mõttes, et täitvas liikmesriigis ei toimu automaatset heakskiitmist, Möstl, M., *Preconditions and Limits of Mutual Recognition*, Common Market Law Review, vol. 47(2), Kluwer Law International, 2010, lk 405, lk 412, 418, 420.

100. Kokkuvõttes ei ole vastastikune tunnustamine kriminaalasjades ühtne mõiste, vaid on erinevates vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneval alal kasutatavates mehhanismides eri määraga.

101. Kui nõustume väitega, et vastastikune tunnustamine kriminaalasjades esineb eri määral, on Euroopa Prokuratuuri määrus tõepoolest praeguse seisuga kõige kaugemale minev õigusakt – kuid isegi see ei tähenda täielikku vastastikust tunnustamist.⁶⁸ Euroopa Prokuratuur on ühtne organ ja määratud piiriüleseid meetmeid ei pea *tunnustama*, vaid üksnes rakendama. Ühtlustatuse puudumise tõttu peavad aga kahtlustatavate ja süüdistatavate põhiõigused olema tagatud kontekstis, kus Euroopa Prokuratuur võtab kasutusele mitmesuguseid liikmesriikide karistusõiguse ja kriminaalmenetlusõiguse norme, näiteks piiriüleste uurimiste puhul.

(b) Põhiõiguste tagatised Euroopa Prokuratuuri määruses

102. Olukorras, kus ühe liikmesriigi õigusnorme kohaldatakse teises liikmesriigis ellu viidavate uurimismeetmete kohta antavale kohtu loale, võib põhiõiguste kaitse väheneda või lausa lünklikuks muutuda.

103. Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 5 lõikes 1 on sätestatud, et Euroopa Prokuratuur „tagab, et tema tegevus austab põhiõiguste hartas sätestatud õigusi“.⁶⁹ Kas Euroopa Prokuratuuri määrus võimaldab selle kohustuste täitmist piiriüleste uurimiste puhul? Minu arvates võimaldab küll.

104. Mulle torkab pähe mitu Euroopa Prokuratuuri määruses sisalduvat mehhanismi, mis seda järeldust toetavad. Esiteks koostöömehhanism asja menetleva ja abistava Euroopa delegaatprokuröri vahel (Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 31 lõige 5),⁷⁰ teiseks Euroopa Prokuratuuri määruse artikkel 41, mis käsitleb põhiõiguste kaitse ulatust, ning kolmandaks nõue, et kõik liikmesriigid kohaldaksid Euroopa Prokuratuuri menetlustoimingute suhtes kohtulikku kontrolli (Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 42 lõige 1). Käsitlen neid kõiki ükshaaval ja lühidalt.

105. Esiteks, nagu rõhutavad Euroopa Prokuratuur ja komisjon, puuduvad Euroopa Prokuratuuri määruses alused tunnustamata jätmiseks. Pigem tugineb Euroopa Prokuratuuri süsteem selleks, et võtta arvesse abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi õigust ja parandada võimalikke vigu uurimismeetme taotluses, asja menetleva ja abistava Euroopa delegaatprokuröri vahelisele organisisesele dialoogile. Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 31 lõike 5 alusel teevad need kaks Euroopa delegaatprokuröri koostööd, et viia uurimine läbi tõhusalt ja kooskõlas põhiõiguste kaitsega.⁷¹ See organisisesene koostöösüsteem on üks kõige olulisemaid elemente, mis tagab põhiõiguste kaitse Euroopa Prokuratuuri süsteemis.

⁶⁸ Vt sama järeldus artiklis Mitsilegas ja Giuffrida, eespool 48. joonealune märkus, lk 89.

⁶⁹ Mõistagi väljendab see säte lihtsalt konkreetsemalt kõigi Euroopa Liidu organite kohustust austada hartat, nagu on väljendatud harta artikli 51 lõikes 1.

⁷⁰ Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 31 lõikes 5 on sätestatud: „Kui abistav Euroopa delegaatprokurör leiab, et: a) määratud meede ei ole täielik või selles sisaldub oluline viga, b) meedet ei saa põhjendatud ja objektiivsetel põhjustel määramisel ettenähtud tähtaja jooksul võtta, c) alternatiivne, kuid vähem sekkuv meede võimaldaks saavutada määratud meetmega võrreldes sama tulemuse või d) määratud meedet ei ole tema siseriiklikus õiguses ette nähtud või see ei oleks sarnase siseriikliku kriminaalasja korral kättesaadav, teavitab ta oma järelevalvet teostavat Euroopa prokuröri ja konsulteerib asja menetleva Euroopa delegaatprokuröriga, et lahendada küsimus kahepoolsetl“.

⁷¹ Vt selle kohta Herrfeld, eespool 15. joonealune märkus, lk 293–295. Huvitaval kombel leiavad Allegrezza ja Mosna, et kahe Euroopa delegaatprokuröri koostöömehhanism takistab piiriüleste uurimiste lihtsustamist ja kiirendamist, eriti põhjusel, et uurimismeetme täitmisele ei ole seatud tähtaega. Allegrezza ja Mosna, eespool 43. joonealuses märkuses, lk 154–155.

106. Eeskätt võib abistav Euroopa delegaatprokurör juhul, kui tekivad probleemid seoses määratud meetmega, teavitada järelevalvet teostavat Euroopa prokuröri ja konsulteerida asja menetleva Euroopa delegaatprokuröriga. Erilist huvi pakuvad olukorrad, mida käsitlevad Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 31 lõike 5 punktid c ja d: kui vähem sekkuv meede võimaldaks saavutada sama tulemuse ja kui määratud meetet ei ole tema riigisisese õiguses ette nähtud või see ei oleks sarnase riigisisese kriminaalasja korral kättesaadav.

107. Hinnang, mille kohaselt võimaldaks vähem sekkuv meede saavutada sama tulemuse, vastab Euroopa uurimismääruse direktiivi artikli 10 lõikele 3, mille alusel on määrust täitval asutusel või ametiisikul õigus muuta Euroopa uurimismäärusega taotletavat uurimismeedet. Veel tähtsam on asjaolu, et see tähendab, et abistaval Euroopa delegaatprokuröri palutakse teha määratud meetme proportsionaalsuse analüüs, mis kujutab endast lisakontrolli.

108. Olukord, kus sama meede ei oleks sarnase riigisisese kriminaalasja korral kättesaadav, on kaalutlusena välja toodud ka Euroopa uurimismääruse direktiivi artikli 10 lõike 1 punktis b ja esineb teatud juhtudel täitmisest keeldumise põhjusena Euroopa uurimismääruse direktiivi artikli 11 lõike 1 punkti c alusel. Kui kaks Euroopa delegaatprokuröri ei jõua seitsme päeva jooksul kokkuleppele, suunatakse küsimus Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 31 lõike 7 alusel edasi alalisele kojale, kes teeb lõpliku otsuse. Seega võib meede abistava Euroopa delegaatprokuröri välja toodud probleemidest hoolimata jääda jõusse. Kuid Euroopa Prokuratuuri huvides on see, et piiriülese uurimise käigus kogutud tõendid oleksid menetluse kohtuliku arutelu etapis kasutatavad.⁷² Seetõttu on ebatõenäoline, et alaline koda kiidaks heaks meetme, mis on ühes osalevas õigussüsteemis vastuvõetamatu.

109. Ehkki organisatsiooni koostöö süsteem asja menetleva ja abistava Euroopa delegaatprokuröri vahel võib teataval määral leevendada põhiõiguste rikkumise ohtu,⁷³ ei tohiks eeldada, et Euroopa Prokuratuur on täiuslik.

110. Sellega seoses sisaldab Euroopa Prokuratuuri määrus lisamehhanisme, mis võimaldavad kontrollida Euroopa Prokuratuuri tegevust piiriülestes uurimistes.

111. Esiteks on Euroopa Prokuratuuri määruse artiklis 41 detailsemalt sätestatud kahtlustatavate ja süüdistatavate konkreetset õigused Euroopa Prokuratuuri menetlustes. Selles viidatakse hartas sätestatud kaitsestandarditele (lõige 1), kaitsele, mis on tagatud mitmesugustes liidu mehhanismides, millega ühtlustatakse kriminaalmenetluse aspekte liikmesriikides (lõige 2),⁷⁴ ning kõigile kohaldatavast riigisisestest õigusest tulenevatele menetlusõigustele (lõige 3).⁷⁵

⁷² Tõendite vastuvõetavusega seoses on Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 37 lõikes 1 sätestatud üksnes see, et liikmesriigi kohus ei saa tõendite vastuvõetavaks tunnistamisest keelduda üksnes põhjendusega, et need koguti teises liikmesriigis või teise liikmesriigi õiguse kohaselt.

⁷³ Allegrezza ja Mosna teevad järelduse, et kahe Euroopa delegaatprokuröri koostöömenetlus tähendab tegelikkuses seda, et järgitakse mõlema asjaomase liikmesriigi õigust. Allegrezza ja Mosna, eespool 43. joonealune märkus, lk 153.

⁷⁴ Sealhulgas on õigus suulisele ja kirjalikule tõlkele, õigus teabele ja õigus tutvuda kriminaalasja materjalidega, õigus kaitsjale ning õigus suhelda kolmandate isikutega ja neile kinnipidamisest teatada, vaikimisõigus ja süütuse presumpatsioon ning õigus tasuta õigusabile.

⁷⁵ Sealhulgas on sõnaselgelt välja toodud võimalus esitada tõendeid, taotleda ekspertide nimetamist või eksperdihindamist ja tunnistajate ärakuulamist ning taotleda Euroopa Prokuratuuri poolt kaitse nimel selliste meetmete võtmist.

112. Teiseks nõuab Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 42 lõige 1, et uurimismeetmeid peab alati olema võimalik kohtulikult kontrollida. Seetõttu aitaks *a posteriori* kohtulik kontroll olukorras, kus eelnev kohtulik kontroll puudub või kus kahe õigussüsteemi kombineeritud kohaldamine (üks meetme põhjendatuse ja teine meetme rakendamise kontrolliks) toob kaasa põhiõiguste kaitsest möödavaatamise, võimalikku rikkumist korrigeerida.⁷⁶

113. Euroopa Prokuratuuri määrus tagab põhiõiguse kaitse suurel määral. Tõsi, mõnes olukorras ja mõne liikmesriigi vaatepunktist võib see tähendada üksikute õiguste senise kaitsetaseme langust. Kuid need õigused on kaitstud vähemalt Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (EIÕK) tasemel. Lõppude lõpuks toob ühtlustamine paratamatult kaasa põhiõiguste kaitse nõrgenemise neis liikmesriikides, kus oli seni kõrgem kaitsetase,⁷⁷ välja arvatud juhul, kui üldise reeglina kehtestatakse kõige kõrgem standard.

114. See on siiski ühise tuleviku loomise hind.

115. Kokkuvõttes on Euroopa Prokuratuuri määrusega piiriüleste uurimiste valdkonnas kehtestatud kõrgtasemel vastastikuse tunnustamise süsteem. Isegi kui selles ei ole sätestatud võimalust keelduda asja menetleva Euroopa delegaatprokuröri otsusest, mille kohaselt on vaja rakendada uurimismeedet mõnes muus liikmesriigis kui see, kus toimub peamine uurimine, sisaldab see mitmesuguseid põhiõiguste kaitse tagatisi. Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 31 lõike 3 tõlgendamine nii, et see jagab piiriülese uurimismeetme kontrollimise pädevuse asja menetleva ja abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriikide kohtute õiguskordade vahel, ei ohusta seega põhiõiguste kaitset. Eeltoodud arvestades teen Euroopa Kohtule ettepaneku tõlgendada Euroopa Prokuratuuri määruse artikleid 31 ja 32 nii, nagu on esitatud käesoleva ettepaneku punktis 73.

III. Ettepanek

116. Eeltoodud kaalutlusi arvestades teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata Oberlandesgericht Wiener (liidumaa kõrgeim kohus Viinis, Austria) eelotsuse küsimustele järgmiselt:

1. Nõukogu 12. oktoobri 2017. aasta määruse (EL) 2017/1939, millega rakendatakse tõhustatud koostööd Euroopa Prokuratuuri asutamisel (edaspidi „Euroopa Prokuratuuri määrus“), artikli 31 lõiget 3 ja artiklit 32

tuleb tõlgendada nii, et piiriüleste uurimiste puhul võib kohus, kes kiidab heaks meetme, mis kavatsetakse teoks teha abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigis, hinnata üksnes uurimismeetme rakendamisega seotud aspekte.

2. Euroopa Prokuratuuri määruse artikli 31 lõiget 3 ja artiklit 32

⁷⁶ Vt analoogia alusel kohtujurist Richard de la Touri ettepanek kohtuasjas MM (C-414/20 PPU, EU:C:2020:1009, punkt 133) (kus ta selgitas, et tõhusaks kohtulikuks kaitseks tuleb Euroopa vahistamismääruse väljaandmise tingimusi kontrollida üleandmisele järgnevas kriminaalmenetluse etapis, juhul kui varasemates etappides õiguskaitsevahendid puudusid).

⁷⁷ Mille suurepärase näide on tagaselja peetavate kohtumenetluste standardite ühtlustamine. EVM raamotsuse artiklis 4a valitud lahendus ei vastanud Hispaania kaitsetasemele, nagu tuli välja kohtuasjas Melloni. Kuid nagu on hästi teada, jõudis Euroopa Kohus järeldusele, et kui liidus on toimunud ühtlustamine, ei saa kõrgemad riiklikud standardid takistada vastastikuse usalduse süsteemi tõhusust. 26. veebruari 2013. aasta kohtuotsus Melloni (C-399/11, EU:C:2013:107, punktid 62–64).

tuleb tõlgendada nii, et piiriüleste uurimiste puhul peab abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi kohus heaks kiitma asja menetleva Euroopa delegaatprokuröri hinnangu selle kohta, et meede on põhjendatud, olenemata sellest, kas see hinnang on heaks kiidetud asja menetleva Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi kohtu eelneva loaga või mitte.